

Na osnovu člana 27. Ugovora o pružanju javnih vodnih usluga ("Službeni glasnik Općine Tešanj", broj: 7/17) i člana 34. Statuta Javnog preduzeća „RAD“ d.d. Tešanj, a na prijedlog Uprave preduzeća, Nadzorni odbor preduzeća, na svojoj 23. sjednici, održanoj dana 20.12.2018. godine, donosi

METODOLOGIJU ZA FORMIRANJE CIJENA VODNIH USLUGA

Uvod

Ova metodologija ocrtava način na koji cijene moraju biti izračunate kako bi bile predložene na odobrenje općini Tešanj. JP „**RAD**“ d.d. **Tešanj** priprema tarifni prijedlog za odobrenje od strane Općine kada to smatra potrebnim. Općina ocjenjuje da li je izračun napravljen u skladu sa metodologijom. Cijene su stoga definirane isključivo po metodologiji i pripadajućim kalkulacijama, pretpostavkama i predviđanjima.

Troškovi, prihodi, imovina, obveze i gotovinski tokovi izračunati ovom metodologijom su oni koji se izravno ili neizravno odnose na djelovanje sistema vodosnabdijevanja i sistema odvodnje otpadnih voda u općini Tešanj. Novi uspostavljeni troškovni centri i računovodstveni sistem preduzeća omogućuju praćenje poslovanja za usluge vodosnabdijevanja i usluge odvodnje otpadnih voda kao da su samostalne jedinice unutar preduzeća. To se čini na način da se vrši raspodjela odgovarajućih dijelova troškova uprave i zajedničkih službe na direktne troškove sistema vodosnabdijevanja i sistema odvodnje otpadnih voda.

JP „**RAD**“ d.d. **Tešanj** je ispunilo sve predušlove za primjenu ove Tarifne metodologije; dakle Preduzeće je:

- Definiralo jasno razdvojene troškovne centre
- Razdvojilo knjiženje troškova i prihoda usluga vodosnabdijevanja od usluga kanalizacije
- Omogućilo izvještavanje o troškovima i приходima i po poslovnim jedinicama, uz zbirno izvještavanje za preduzeće
- Sve direktne troškove knjiži isključivo na definisane troškovne centre, po mogućnosti na što nižoj razini
- Sve indirektno troškove rasporedilo prema ključu koji je usaglašen sa svim poslovnim jedinicama
- Stalnu imovinu evidentiralo prema troškovnim centrima
- Ima analitički okvir za knjiženja koji odgovara vodovodnim preduzećima.

1. Principi koje JP „**RAD**“ d.d. **Tešanj** slijedi prilikom određivanja cijene

Metodologija za određivanje cijene za usluge vodosnabdijevanja i odvodnje otpadnih voda zasnovana je na primjeni sljedećih ključnih principa:

Princip korisnik plaća koji podrazumijeva da će se cijena vode za sve kategorije potrošača izjednačiti, kroz prelazni period do 15 godina, ukoliko to budu opća kretanja u društvu (ukoliko isto bude primjenjeno u drugim općinama i drugim djelatnostima - električna energija, telekomunikacijske usluge, prikupljanje i zbrinjavanje otpada i slično).

Princip punog pokrivanja troškova koji podrazumijeva da se cijenom pokriju sljedeći troškovi:

- Operativni troškovi nastali vođenjem poslovnih aktivnosti (radna snaga, energija, tekuće održavanje, hemikalije i sl.)
- Troškovi amortizacije (troškovi investicijskog održavanja)
- Troškovi ulaganja, investicije plaćene iz vlastitih sredstava
- Troškovi financiranja (kapitalni troškovi, troškovi servisiranja kapitala i sl.)
- Troškovi najamnina trajnih sredstava, uključujući i vodna dobra

Ovaj princip podrazumijeva da preduzeće ima usvojenu strukturu troškova po troškovnim centrima.

Princip pravičnosti i jednakosti koji podrazumijeva obavezu lokalne zajednice da svim stanovnicima osigura vodu i pod jednakim uslovima, u granicama realnih mogućnosti.

Princip priuštivosti koji podrazumijeva:

- a) da godišnji troškovi pojedinca za usluge vodosnabdjevanja, odvodnje i tretmana otpadnih voda ne prelaze 4% od ukupnog prihoda građana (UPG) općine, što je opće prihvaćeni standard u Evropi.
- b) obavezno subvencioniranje potrošnje vode za svaku registriranu socijalno ugroženu osobu na području općine Tešanj, a koja koristi usluge vodosnabdjevanja i/ili odvodnje i tretmana otpadnih voda, prema važećim propisima socijalne zaštite.

Princip očuvanja prirodnih resursa koji podrazumijeva primjenu zakonski definisanih naknada za vodu kao što su posebne vodne naknade za korištenje površinskih i podzemnih voda, naknade za zaštitu voda, vađenje materijala iz vodotoka, naknada za koncesije, naknada za uspostavu zaštitnih zona izvorišta i dr.¹

Princip ekonomske efikasnosti koji se ogleda kroz cjelokupni proces izračuna cijene vode, ali i kroz adekvatan proces planiranja i budžetiranja. Za potrebe dokazivanja ispunjavanja ovog principa Preduzeće prati ključne pokazatelje uspješnosti (Anex br II.), i konstantno radi na njihovom unaprijeđenju.

2. Tarifna struktura i način proračuna cijene

JP „RAD“ d.d. Tešanj primjenjuje model jedinične cijene po m³ vode sa plaćanjem prema potrošenoj količini sa pretplatom, uz slijedeći način proračuna (kalkulacije) cijena:

- **Pretplata:** Veoma važan aspekt efikasnog upravljanja vodovodnim sistemom jeste mjerenje. To podrazumijeva mjerenje proizvodnje vode, protoka (i tlaka) u svakom od određenih zona mjerenja (što je važan korak za određivanje vodnog bilansa i kvalitetno upravljanje gubicima u mreži), kao i mjerenje potrošnje kod korisnika usluga. Pretplata uključuje (pokriva) troškove redovnog i u zakonskim rokovima propisanog održavanja potrošačkih vodomjera, u iznosu koji odgovara stvarnim troškovima za svaki vodomjer pojedinačno (npr. ako je u pitanju mehanički vodomjer za koji je propisana zamjena nakon 5 godina rada, troškovi nabavke i zamjene vodomjera tog promjera se dijele sa 60 i taj iznos se uključuje u mjesečni iznos pretplate). Osim ovog troška koji se odnosi direktno na potrošača na kojeg se odnosi taj

¹U slučaju oskudijevanja sa dovoljnim količinama vode za zadovoljenje svih iskazanih potreba, a da se prirodni resursi posve ne iscrpe, primjenjivat će se tarifni model rastuće blok tarife (može i na sezonskoj osnovi, u slučaju neravnomjerne oskudice vode), u kojima će svaka prekomjerna potrošnja biti destimulirana većom cijenom od osnovne potrošnje. Specifično, predlaže se za takve slučajeve blok tarifni model sa jediničnom cijenom koja pokriva odnosne troškove u punom iznosu za početnih 12 m³ mjesečne potrošnje vode po domaćinstvu, uvećanu za 50% za narednih 5 m³ potrošnje vode, te uvećanu za 100% za svaki naredni m³. U slučaju pojave većih prihoda od odnosnih troškova primjenom ove tarife, predlaže se da se isti usmjeri u aktivnosti smanjenja gubitaka u mreži, ili općenito poboljšanje kvalitete usluge

vodomjer, u pretplatu su uključeni i troškovi ugradnje i održavanja zonskih i vodomjera na izvorištu i isti se raspoređuju na sve korisnike usluga.

Preduzeće knjiži zasebno prihode prikupljene po osnovu pretplate, koji se odnose na kvalitetno održavanje funkcije mjerenja u vodovodnom sistemu, te sredstva prikupljena po ovom osnovu neće koristiti za bilo koje druge svrhe.

Pretplata ne uključuje druge vrste troškova, pa ni specifične troškove očitavanja, fakturiranja ili naplate, direktno vezani za pojedine korisnike usluga.²

Iznos pretplate ne uključuje nikakvu količinu vode, tj. Pretplata podrazumijeva 0 m³ potrošnje, a svaki m³ potrošene vode se obračunava po jediničnoj cijeni što se obrazlaže u nastavku.

Iz svega navedenog slijedi da je formula za izračunavanje pretplate određena sa:

$$\text{Pretplata (i)} = \text{TZV(i)/Mjes(i)} + \text{Post (i)} \times \text{SumZon}$$

gdje je:

Pretplata(i)	Iznos pretplate za konkretnog potrošača (i) (pravna ili fizička osoba)
TZV(i)	Trošak zamjene i održavanja vodomjera konkretnog potrošača (i) (dakle cijena nabavke i ugradnje potrošačkog vodomjera takvog profila i vrste)
Mjes(i)	Bro jmjeseći nakon kojih se dati vodomjer (i) treba zamijeniti ³
Post(i)	Postotak troška zamjene istog vodomjera potrošača (i) u sumi troškova zamjene vodomjera svih potrošača
SumZon	Zbir troškova zamjene i održavanja svih zonskih vodomjera i vodomjera na izvorištima, dakle svih vodomjera u mreži koji se ne odnose na krajnje potrošače

- **Jedinična cijena vode po m³**: Preduzeće izračunava jediničnu cijenu vode po m³ zbrajajući sve odnosne troškove iz prethodnog perioda, na osnovu kojih se pravi procjena potrebnih prihoda za naredni period. Svi odnosni troškovi za prethodni period su pravilno knjiženi u skladu sa usvojenom politikom troškovnih centara.

Svi procijenjeni troškovi koji se direktno i indirektno odnose na proizvodnju i distribuciju vode ili distribuciju i tretman otpadnih voda podijeljeni su sa ukupnom predviđenom potrošnjom u istom narednom periodu, te je dobivena cijena vode po m³ podijeljena sa ciljanom stopom naplate od 97%. Navedeni troškovi ne uključuju one koji se odnose na funkciju mjerenja u sistemu (jer se ista pokriva pretplatom), ali svakako uključuju sve redovne operativne troškove kako su prethodno navedeni, kao i pune troškove obračunate i kalkulatívne amortizacije na sva stalna sredstva, te eventualno troškove

²U slučaju da u lokalnoj zajednici postoji veći broj korisnika usluga koji ne boravi neprekidno u svojim stambenim jedinicama i stoga imaju samo povremenu ili sezonsku potrošnju, preduzeće će evidentirati takve pojedince i domaćinstva te za njih pripremiti i pojedinačnim ugovorima potvrditi poseban program očitavanja i fakturiranja, kako bi se odnosni troškovi umanjili.

³(za mehaničke vodomjere postojećom regulativom taj je broj mjeseci određen na 60 ili 5 godina; nije nužno da isti broj ostane za elektronske vodomjere)

kapitalnih investicija, u skladu sa odlukom lokalne zajednice o načinu financiranja proširenja infrastrukture.

Prihodi ostvareni po osnovu dijela cijene koji se odnosi na amortizaciju se troše isključivo na način određen poslovnim planom, koji će uključiti plan i program smanjenja neprihodovane vode te redovne zamjene elemenata infrastrukturnog sistema.

Iz svega navedenog slijedi da je formula za izračunavanje jedinične cijene vode po m³ određena sa:

$$\text{Jedinična cijena vode po m}^3 = \frac{\text{(Predviđeni troškovi djelatnosti (u KM))}}{\text{Predviđena isporuka vode (u m}^3\text{)}} \times (1/\text{Napl})$$

gdje je:

Predviđeni troškovi, na bazi troškova iz prethodnih 5 godina	<ul style="list-style-type: none">▪ Svi redovni operativni troškovi⁴▪ Puni troškovi obračunate amortizacije na sva stalna sredstva⁵▪ Odobreni troškovi kapitalnih investicija⁶▪ Troškovi najamnina trajnih sredstava, uključujući i vodna dobra
Predviđena isporuka vode	Procjena ukupno isporučene fakturirane vode potrošačima za naredni period na koji se odnose i predviđeni troškovi
Naplata	Planirani postotak naplate 97 % ⁷

$$\text{Jedinična cijena otpadne vode po m}^3 = \frac{\text{(Predviđeni troškovi djelatnosti (u KM))}}{\text{Predviđena isporuka vode (u m}^3\text{)}} \times (1/\text{Napl})$$

gdje je:

Predviđeni troškovi, na bazi troškova iz prethodnih 5 godina	<ul style="list-style-type: none">▪ Svi redovni operativni troškovi▪ Puni troškovi obračunate amortizacije na sva stalna sredstva▪ Odobreni troškovi kapitalnih investicija▪ Troškovi najamnina trajnih sredstava, uključujući i vodna dobra
--	---

⁴Kako su prethodno navedeni i pojašnjeni, svakako uključuju pokriće svih materijalnih i drugih troškova vezanih za funkcioniranje sistema, sredstva za lične dohotke i zajedničku potrošnju zaposlenih, zakonske i ugovorne obaveze, troškove tekućeg održavanja i funkcioniranja sistema na koji se cijena odnosi, sredstva akumulacije i rezervi u skladu sa zakonskim propisima; isključeni su troškovi održavanja mjerenja u sistemu, jer su isti već izdvojeni za pokrivanje putem pretplate

⁵Uključuju amortizaciju, koja se sastoji iz stalnih sredstava davaoca komunalne usluge i amortizacije stalnih infrastrukturnih sistema, odnosno dobara u općoj upotrebi - sredstva prikupljena ovim putem se troše na investiciono održavanje i funkcioniranje sistema na koji se cijena odnosi

⁶Uključuju i otplate kredita, sve u skladu sa planovima jedinice lokalne samouprave

⁷Ne može biti manji od 97%

Predviđena količina otpadne voda	Procjena ukupno fakturirane količine distribuirane otpadne vode od potrošača za naredni period na koji se odnose i predviđeni troškovi
Naplata	Planirani postotak naplate 97 %

U slučaju da korisnik vodnih usluga samovoljno izvrši priključak oborinskih voda na kanalizacioni sistem (priključi krovne oluke, pločnike i slično) obračun dodatne naknade za korištenje kanalizacionog sistema vši na bazi veličine slivnog područja i izražava se u m².

PREDSJEDNIK NADZORNOG ODBORA

Hadžić Mirsad, dipl.oec